

'Als het over Europa gaat is Nederland traag'

„In Nederland bestaat de diepgewortelde neiging om over geld te spreken”, constateert Isabel Ferrer Gil, correspondent voor het Spaanse dagblad *El Pais* in Amsterdam. „Alles heeft zijn prijs, okee, maar volgens mij is het niet nodig om die elke seconde te noemen. Er woedt een storm in Nederland, en alle berichten gaan over de prijs die daarvoor moet worden betaald. Zo zou ik nooit over een storm verslag doen. Nederlanders sparen geld, zelfs als ze het uitgeven. De manier waarop hier over geld wordt gedacht, zit al in de woordkeus. Niemand vraagt 'Wat kost dat?' Ze vragen alleen maar hoe 'duur' of 'goedkoop' iets is.”

Isabel Ferrer Gil (34) kwam aanvankelijk naar Nederland 'por amor'. Met haar Nederlandse man bewoont ze nu een nieuwbouwflat in Amsterdam-Buitenveldert. Na haar studie journalistiek in Barcelona werkte ze voor een aantal Spaanse radiostations. Na zeven jaar besloot ze politieke wetenschappen te gaan studeren. In 1986, op een congres te Dubrovnik, ontmoette ze haar huidige echtgenoot. Na een periode van reizen tussen Barcelona en Amsterdam staakte ze in 1988 haar studie en vestigde ze zich permanent in Amsterdam. Vanaf 1989 is zij Nederlands correspondent van *El Pais*.

Na de oprichting in 1976 breidde het dagblad zich in korte tijd sterk uit wat volume en aantal redacteuren en medewerkers betreft en ontwikkelde zich tot de meest toonaangevende krant van Spanje. *El Pais* munt uit door de publicatie van beschouwingen van internationaal gewaardeerde publicisten en deskundigen en door de uitvoerige thematische behandeling van mondiale vraagstukken. De oplage telt 395.000 exemplaren, op zondag worden meer dan een miljoen exemplaren verkocht. De krant heeft een onafhankelijke opstelling, een hoog intellectueel niveau en een uitgebreid correspondentennet.

De post Amsterdam, erkent Isabel Ferrer Gil, vormt maar een piepklein stukje van de totale produktie die Madrid dagelijks aflevert. Het EG-voorzitterschap van Nederland leverde voor de correspondentie vanzelfsprekend een grote hoeveelheid werk op, maar over kunst, sport of economie schrijft Ferrer Gil ook dezer dagen vrijwel dagelijks berichten. Algemeenmaatschappelijke Nederlandse gebeurtenissen vormen echter de hoofdmoot van haar werk. „Alles wat met ecologie te maken heeft volg ik op de voet. *El Pais* heeft een sociaal katern, waarin een afdeling ecologie is opgenomen. Als een Amsterdams waterinstituut meewerkt aan het schoonmaken van de Zwarte Zee, dan is dat niet alleen informatie op zichzelf, maar ook is het interessant te weten dat dit deel van de EG zich bemoeit met de Zwarte Zee. Nederland doet veel aan het milieu, maar ik schrijf daar beslist niet over om dat als een voorbeeld voor Spanje te laten fungeren. De feiten op zichzelf zijn belangrijk genoeg.”

Tijdens het gesprek verwijst Ferrer Gil meer dan eens naar het handboek van de *El Pais*-redactie. „Onze krant wil de publieke opinie beïnvloeden, maar niet aan de hand van de meningen van haar cor-

Isabel Ferrer Gil: „In Nederland is geld meestal het doel, niet het middel.”

respondenten. Juist dingen die nooit in Spanje gebeuren zijn voor de lezer interessant. Daar geven we informatie over. De lezer bepaalt zelf wel of het goed of slecht is. Voor interpretaties hebben we de opiniëpagina's, waarin alle politieke richtingen vertegenwoordigd zijn.”

Ferrer Gil kan voor een belangrijk deel zelf baar onderwerpen kiezen. „Je moet een instinct hebben voor wat wel of niet belangrijk is. Dan nog is het nooit zeker of de redactie in Madrid mijn stuk afdrukt.” Haar belangrijkste bronnen vormen de *Volkskrant*, de *Telegraaf* („Die krant is een thermometer van uw land”), *Het Financieel Dagblad*, *NRC Handelsblad* en radio- en tv-programma's.

Toen ze vanuit Parijs in Nederland kwam, stond ze er volkomen blanco tegenover. „Ik sprak geen woord Nederlands, ik was hier nog nooit geweest. Ik sprak aanvankelijk hoofdzakelijk Engels. In het begin was ik een echte buitenstaander. Ik schreef over dingen die iedereen opvielen, die voor iedereen interessant waren. Pas toen ik een beetje Nederlands sprak, ben ik over andere onderwerpen gaan schrijven.” Haar eerste stuk ging over de rel die losbrak over Fassbinders toneelstuk *Het vuil, de stad en de dood*. Daarna volgde een artikel over het vertrek van Bernard Haitink bij het Concertgebouworkest.

De eerste reacties kwamen pas los, na een stuk over hoogbegaafde kinderen. „Er was hier een congres en over de problemen die dat soort kinderen met zich

meebrengen, schreef ik een halve pagina. Er kwamen duizenden reacties op, telefonische en schriftelijke. Van ouders die nu pas begrepen waarom ze problemen met hun kinderen hadden gehad. Toen hebben we in Spanje een soort service op poten gezet voor ouders van hoogbegaafde kinderen. Het onderwerp op zich was

VOOR DE KRANT IN NEDERLAND

niet zoveel, maar door de aanpak werd het belangrijk. Zo gaat het meestal met Nederlandse onderwerpen. De belangwekkendheid ervan wordt bepaald door de wijze waarop je erover schrijft. Maar soms denk je ook: dit is het onderwerp van de eeuw en dan verschijnen er niet meer dan dertig regels over in de krant.” Een van haar indringendste ervaringen vormde de kennismaking met verzuild Nederland. „Iedereen vroeg mij in het begin of ik katholiek was. Dat ben ik wel, maar in mijn hele leven had nog nooit iemand daar naar gevraagd. Zoiets leeft kennelijk in de Nederlandse maatschappij. Ik had me nooit eerder gerealiseerd dat er landen waren waar zoveel religies en richtingen naast elkaar bestaan. Ik vond het bijvoorbeeld schokkend om te zien hoeveel verschillende omroepen er hier zijn. Langzamerhand begon ik er iets van te begrijpen. In uw krant stond

een foto van premier Lubbers, die een tentoonstelling over een jezuïetenschool opende. Het kruis stond daarop groter afgebeeld dan de premier zelf. Ik vind dat tendentiekus. Het is toch niet belangrijk dat hij katholiek is?”

Voor het economie-katern schreef ze een lang artikel over de grootscheepse fietstendiefstal in Nederland. „Niet omdat er hier zoveel fietsen gestolen worden, maar omdat er zoveel geld in omgaat. Dat is opmerkelijk. Ik vroeg mij af wat de Nederlandse autoriteiten daaraan doen en hoe dat geld elders ingezet zou kunnen worden.”

De houding van Nederland ten opzichte van het Deense 'nee' tegen het verdrag van Maastricht verbaasde Isabel Ferrer Gil. „Heel Europa vergaderde druk over de toekomst van de EG, behalve Nederland. Toen het aan de orde kwam, werd het als laatste agendapunt opgevoerd. Na de politie en de sociale zekerheid volgde er een niet erg belangrijk debatje over in de Kamer. Waarom? Volgens mij omdat er hier geen referendummogelijkheid is en men redeneert dat het daarom toch geen zin heeft erover te spreken. Dat komt waarschijnlijk omdat Nederland zo logisch is ingesteld. Ook bij de Duitse eenwording bleef het debat hier uit. Het kwam wel, maar pas veel later dan in de rest van Europa. Ik snap niet waarom. In de Kamer wordt wel heftig gediscussieerd over de vraag of minister Pronk zijn miljoenen naar Oost-Europa moet sturen in plaats van naar de Derde wereld. Maar

als het over Europa gaat is Nederland traag.”

Deze lethargie herleidt ze naar een praktisch Nederlands beginsel: „In Nederland wordt alles vooruit gepland. Met de agenda in de hand kan je wekenlang vooruit, maar verrassing en creativiteit krijgen zo in de politiek geen kans.”

Nederland heeft zich terecht het imago verworven een tolerante en open samenleving te zijn, vindt de correspondent. Maar ze plaatst daar een paar kanttekeningen bij. „Tolerantie is ook een manier om anderen te vergeten. Er zit iets bij van: Ik ben tolerant, zodat ik voor jou kan bepalen wat te doen. Nederland is tolerant, omdat het problemen kan vergeten. De politiek inzake etnische minderheden is in elk geval gericht op het vinden van oplossingen. Maar juist dat *proberen* is typisch Nederlands. Vooral omdat aan dat proberen geen einde komt.

„In Spanje zou het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om zo snel een homoseksueel uit de Sovjet-Unie asiel te verlenen, zoals hier onlangs is gebeurd, omdat hij wegens zijn geaardheid in zijn moederland werd vervolgd. In Spanje zou die procedure veel langer duren. Werkelijk tolerant vind ik het dat hier echt overal over gesproken kan worden. De geest staat open. De werkelijkheid confronteert ons met een probleem, zo redeneren Nederlanders, dus moeten we erover praten. 'We moeten er iets aan doen.' Daarom kan er hier zo openlijk over euthanasie worden gesproken. In Spanje is het een moeilijk punt, evenals abortus. In Spanje levert dat veel vreselijke praktijken op, hier is het een geaccepteerd verschijnsel.”

Isabel Ferrer Gil heeft zich van meet af aan hogelijk verbaasd over de half informatieve, half educatieve Postbus 51-spotjes. „In Spanje kennen we dat niet. Het is wonderlijk dat je hier tot in je eigen huis wordt onderhouden over hoe je moet leven in je eigen maatschappij. Zoals een vader of een grootvader je een wijze raad geeft. Het zijn geen conservatieve lesjes, maar kwesties die hier kennelijk sterk leven.”

Al is volgens de *El Pais*-correspondente de waarde die de Nederlander aan geld toekent dan wat onplezierig, de gulle wijze waarop hier sociale voorzieningen worden verstrekt en ontwikkelingshulp wordt gegeven getuigen volgens haar van een ongelofelijke generositeit. „In Nederland is geld meestal het doel, niet het middel.” Toch zal ze bij terugkomst in Spanje blij zijn dat de restaurantrekening gewoon wordt gedeeld, en er niet meer wordt nagerekend of de een misschien een consumptie meer heeft genuttigd dan de ander.

Wat zal ze missen na haar vertrek? „De rust en de vrede. De menselijke kant van de stad is bewaard gebleven, ook in het openbaar vervoer. In Barcelona kan je niet zoals in Amsterdam rustig door de stad lopen. Hier is alles klein en vredig. In Spaanse steden is het altijd lawaaiig. Daar kan je niet, zoals hier, de vogeltjes in de bomen horen fluiten.”

HANS RENDERS en TOM ROODUJN

Foto NRC Handelsblad/Vincent Mentzel